

Організація виховної роботи в умовах дистанційної освіти.

Андреев Сергій Сергійович
вчитель географії, спеціаліст I категорії, старший учитель
Комунальний заклад «Кам'яноярський ліцей» Чугуївської міської ради
Чугуївського району Харківської області

Дистанційне навчання - вже не нова для більшості педагогів форма роботи з класом. Після початку пандемії коронавірусу 2020 р. заклади освіти були змушені здійснити тимчасовий перехід на неї і проводити уроки на відстані. Але за межами дистанта досі залишається важлива частина педагогічного процесу - виховна робота.

Багато хто може заперечити, що виховний процес триває навіть у форматі дистанційного навчання, адже в ході уроків, повідомляючи знання, вчитель в будь-якому випадку надає їм певну спрямованість, формує тим самим моральні установки. Тобто у виховання ми вкладаємо елементи навчання, тобто використовуємо наступні моделі: навчаючи-виховуємо, виховуючи-навчаємо. Проте виховна робота освітнього закладу, зокрема, класних керівників, не зводиться тільки до урочної діяльності: багато завдань доцільно вирішувати поза прив'язкою до певних тем.

В рамках організації виховної роботи на відстані, за допомогою Інтернет-сервісів виникає ряд труднощів:

- технічні проблеми (тут мається на увазі: відсутність необхідних пристроїв для виходу в Інтернет; неполадки із засобами зв'язку; відсутності навичок використання тих чи інших сервісів; низький рівень цифрової грамотності серед учнів і педагогів);

- низька мотивація до участі в виховних заходах в учнів (якщо за пропуск дистанційного уроку або не виконання завдання учні отримують відповідні бали в щоденник, зауваження від вчителів і дзвінки батькам, то виховні заходи, які завжди були добровільними, можуть залучити тільки своїм змістом і емоційністю, авторитетом педагога);

- обмеженість форм і методів виховної роботи на дистанційному навчанні (класичні прийоми не завжди можна застосовувати, використовуючи Інтернет, а перетворити їх, використовуючи сучасне цифрове освітнє середовище може не кожен);

- відсутність навичок цифровий етики (грамотному, гідної поведінки в мережі як педагогам, так і підліткам ще потрібно навчитися).

Проте, подолати ці труднощі можливо. Більш того, не слід недооцінювати дистанційні форми виховної роботи. Крім своїх стандартних завдань (надання можливості включення в діяльність учнів з особливими освітніми потребами, а також таких, які знаходяться на сімейному навчанні; оперативне проведення серед учнів та батьків діагностики та тестувань; гнучкий графік і комфортна зручна обстановка і інші), дистанційна виховна робота здатна забезпечити вирішення таких:

- індивідуалізація (для кожного учня обов'язково складається індивідуальний план роботи з урахуванням особистісних особливостей і здібностей, потреб та інтересів);

- забезпечення більш особистого контакту з учнями (тобто налагодження контакту з учнями в мережі Інтернет за допомогою, наприклад, месенджерів, таким чином педагоги, виходячи на контакт з дітьми дистанційно, потрапляють вже на їх територію, стають «своїми»);

- залучення сторонніх учасників виховного процесу (зокрема, це стосується тих фахівців або зацікавлених осіб, які знаходяться на віддалі, наприклад, випускники школи або професійні психологи);

- включення батьків до спільної з дітьми діяльності (в силу зайнятості на роботі, батьків майже неможливо залучити до шкільних заходів і проєктів, а дистанційна взаємодія є більш гнучкою в цьому розумінні).

Також слід пам'ятати, що деякі проблеми, актуальні сьогодні, просто неможливо повністю вирішити в стінах школи: одним із завдань національного рівня є підвищення цифрової грамотності населення. Тобто потрібно переходити і до принципово нових, в тому числі індивідуальних технологій навчання, до творчого пошуку, вчити роботі в команді, що дуже важливо в сучасному світі, навичкам життя в цифрову епоху. Без прикладу і без використання цифрових можливостей сучасної освіти, неможливо показати школярам як зразки поведінки в мережі, так і грамотні зразки дій. Так, при використанні методів і форм дистанційної виховної роботи ми створюємо умови для практичної реалізації навичок і умінь підлітків в цифровому середовищі, а також маємо можливість її оцінювати і, при необхідності, коригувати.

Більш того, у випадках, коли навчання проходить повністю в дистанційному форматі (наприклад, як під час пандемії коронавірусу), віддалена виховна робота здатна зберегти взаємодію класного колективу і створити умови для неформального спілкування підлітків, яке необхідно для повноцінного розвитку особистості.

Вивчаючи форми та методи дистанційної роботи, можна цілком впровадити їх у організацію дистанційних заходів. Найпростіше організувати зі школярами конференц-зв'язок, коли вчитель може, як зазвичай, вести розповідь і демонструвати необхідні зображення, музику або відео. Так можна проводити інформаційно-ознайомчі класні години, батьківські збори, майстер-класи та інші заходи. Але при цьому, важливо пам'ятати, що спілкування за допомогою спеціальних пристроїв, а не особисто, має особливості: ви не контролюєте і не знаєте, чим зайнятий кожен учень в «онлайн-класі». Важливо домовитися з учнями про правила на таких класних годинах, особливості спілкування (наприклад, в чаті). Також не можна забувати, що виховний процес вимагає зворотнього зв'язку. Важливо передбачити рефлексію, можливість відкритої розмови з педагогом, висловлювання особистої думки учнів всього класу.

Актуальною для дістанта формою є веб-квести. Вони являють собою технологію, в рамках якої педагог формує інтерактивну пошукову діяльність учнів, в ході якої вони мотивуються до самостійного добування знань, задає

параметри цієї діяльності, контролює її і визначає тимчасові межі. При цьому за рахунок групової роботи розвиваються комунікативні, лідерські якості, а також підвищується мотивація до процесу отримання інформації.

Ще один цікавий спосіб об'єднати клас під час дистанта - створення загального творчого продукту, наприклад, газети або відеоролика. Кожен навчається виконувати якусь невелику частину, при цьому радячись і обговорюючи свою роботу з іншими, в результаті виходить велика справа, на яке кожен окремо витратив би багато часу. Також дистанційний формат актуальний для профорієнтаційної роботи: можна зв'язатися з вузом і дати можливість обговорити перспективи навчання в ньому, а можна влаштувати інтерв'ю з батьками - представниками різних професій.

В рамках дистанційного навчання з учнями можна організувати спільний перегляд відеофільмів з подальшим обговоренням, вихід у віртуальний музей з обміном емоціями після відвідування, виставки творчих робіт однокласників, конкурси та багато іншого. Ніхто не відміняв і особисті бесіди, розмови, роботу в невеликих творчих групах.

При організації виховної роботи в дистанційному форматі слід враховувати наявний рівень цифрової грамотності учнів і їх батьків, поступово підвищувати його; прагнути урізноманітнити форми роботи з підлітками, щоб не втратити їх інтерес; пам'ятати про здоров'я учасників освітнього процесу і не перевантажувати їх роботою з гаджетами.

Дистанційні форми виховної роботи важливо і потрібно використовувати не тільки під час вимушеної ізоляції від школи: ті ж соціальні мережі, в яких здійснюється неформальне спілкування між учнями, їх батьками, можуть і повинні бути присутніми в житті школи і класу. Це дозволить підліткам знайомитися з мережевим етикетом, самостійно і за допомогою педагога підвищувати свій рівень цифрової грамотності.